

A Lévai projekt tevékenységének elemzése, a rendelkezésre álló dokumentumok alapján

Készítette: Perger András

2012. november 22.

Vezetői összefoglaló

2009. március 30-án az Országgyűlés határozatban járult hozzá „a paksi atomerőmű telephelyén új blokk(ok) létesítését előkészítő tevékenység megkezdéséhez.” A határozattal kapcsolatban számos jogi és tartalmi aggály merült fel. Nem egyértelmű, hogy a határozat mihez is adta hozzájárulását, mivel nem tisztázott sem az előkészítő tevékenység fogalma, sem az, hogy mi számít megkezdésnek.

Mindmáig nyitott kérdés, hogy mire terjedhet ki az előzetes, elvi hozzájárulás. A határozat a már addig elvégzetteknel részletesebb vizsgálatok kidolgozására adott lehetőséget, vagy akár már az atomerőmű bővítésének tényleges megkezdése is lehetségessé vált? Nem tisztázott az érintett szereplők, a kormány és a Magyar Villamos Művek Zrt. viszonya: nem világos, hogy az egyes döntéseket ki hozhatja meg.

Az Energiaklub a határozat megszületése óta követi figyelemmel a folyamatokat, elsősorban is az MVM-nél indított, a bővítés kérdésén dolgozó Lévai projektet. Munkánk célja, hogy megpróbáljuk tisztázni a fenti kérdéseket, illetve, hogy kikényszerítsük az ügyben

keletkező információk, adatok nyilvánosságát. Ennek érdekében adatigénylésekkel fordultunk az MVM-hez, amely során számos dokumentum birtokába jutottunk.

Ezen dokumentumok alapján úgy találtuk, hogy 2009 júniusa óta mintegy 3,6 milliárd forintot költhettek a Lévai projekt keretében. Az összeg mintegy 70%-át a tender és az engedélyezés előkészítésére, illetve PR-ra fordították, míg a konkrét – gazdasági, műszaki – vizsgálatokra csak a kiadások kb. egyötöde jutott.

A dokumentumok alapján megállapítható, hogy a bővítés szükségességét mindmáig nem vizsgálták. Továbbá, egyértelműen kiolvasható az adatokból, hogy a Lévai projekt keretében nagy részben nem megalapozó vizsgálatokat végeznek, hanem már konkrétan a bővítést készítik elő. A projekt inkább olyan színben tűnik fel, mint ami azt a célt szolgálja, hogy az „előkészítő tevékenység” ürügyén magát az engedélyezést, és ezáltal kvázi a létesítést is megkezdjék. Mindehhez a jogszabályi környezet tisztázatlansága nyújt fedezetet.

A megkapott információk tanulmányozásával az is kiderül, hogy a parlamenti döntést is megalapozó érveléssel – mely szerint a

beruházás finanszírozását az MVM meg tudja oldani saját forrásból, hitelből, illetve befektetők bevonásával – szemben mára más megoldásban is gondolkodnak. Egy megrendelt elemzés tárgya ugyanis az az elképzelés, hogy előre, a villamosenergia-fogyasztókkal finanszíroztassák a beruházás költségeinek legalább egy részét.

Bár sok adatot kaptunk meg az MVM-től, ehhez több, mint másfél éves adatkérelmi folyamaton, egy peren és sok levelezésen keresztül vezetett az út. Az atomerőmű bővítésével összefüggő folyamatok nyilvánossága alacsony szintű, számos kérdésről még csak nagyságrendi képet sem lehet kapni. A beruházásról szóló döntéseket a szakmai és társadalmi nyilvánosságot és vitát korlátozó, sőt kizáró módon hozzák meg. Ezzel a 3-4000 milliárd forintba kerülő, hatásaiban legalább 70 évre szóló beruházás ügyében a teherviselő szerepére kárhoztatják társadalmat.

Bevezető

2009. március 30-án az Országgyűlés határozatban járult hozzá „a paksi atomerőmű telephelyén új blokk(ok) létesítését előkészítő tevékenység megkezdéséhez”.¹ Az Energiaklub a határozattal kapcsolatban számos jogi és tartalmi kifogást vetett fel. Ezen kifogások egy részét a javaslat parlamenti tárgyalása során is képviseltük, a határozat megszületése után pedig álláspontunkat az Alkotmánybíróság és a Jövő Nemzedékek Parlamenti Biztosa elé tártuk.²

Jelen elemzés keretében sem lehetőség, sem szükség nincs az összes aggály újbóli számbavételére. Ezek közül csak egyet emelünk ki: mindmáig nem egyértelmű, hogy a határozat mihez is adta hozzájárulását. A határozatnak ugyanis az ún. „Atomtörvényből”³ származó kitételében („[...] előkészítését szolgáló tevékenység megkezdéséhez”) nem egyértelmű sem az előkészítő tevékenység fogalma, sem az, hogy mi számít megkezdésnek.

A Paksi Atomerőmű Zrt. már 2007-ben, az ún. Teller projekt keretében elkezdett dolgozni a bővítés kérdésén, hivatalosan annak érdekében, hogy megalapozza azt az országgyűlési határozatot, amellyel már megkezdhető az „előkészítő tevékenység”. A Teller projekt munkálatai, mivel felhatalmazás nélkül végezték, ugyan még nem tartozhattak az „előkészítő tevékenység” körébe, ennek ellenére a projekt keretében számos

gazdasági, műszaki és egyéb elemzést végeztek.

A kérdés nem pusztán elméleti jelentőségű. Az Országgyűlés határozata elvi hozzájárulást jelent, azaz nem egy hatósági engedély, aminek birtokában akár a kivitelezést is meg lehetne kezdeni. A Teller projekt legitimitációját érintő kérdéseket nem hogy nem rendezte a határozat, hanem egyenesen tovább szaporította őket. Nyitva maradt, hogy az előzetes, elvi hozzájárulás utáni munkavégzés mire terjedhet ki: milyen további tevékenységekre, vizsgálatokra van még szükség, milyen döntési pontok maradtak, és azokat a döntéseket ki hozhatja meg? Csak további, részletesebb vizsgálatok elvégzésére van lehetőség, amelyek alapján javasolható pl. a tender kiírása, vagy akár már a bővítés tényleges megkezdése is lehetségessé vált?

Ezen kérdések tisztázását az érintett szereplők kommunikációja sem segítette elő. A határozati javaslatnak az Országgyűlés Gazdasági és a Környezetvédelmi Bizottsága előtti tárgyalásakor a betérjesztő miniszter (Molnár Csaba, MSZP) érvelésében úgy tűnt fel, hogy a parlamenti engedély elsősorban vizsgálatok elvégzéséről szól: „[...] hogy milyen blokk legyen, hány megawatt legyen, hol épüljön fel és mit kell csinálni, [...] az ilyen típusú kérdésekre a szükséges válaszokat próbálja [a Kormány] a következő időszakban megválaszolni. [...] A Kormány nem érzi felhatalmazva magát arra, hogy részletesen cselekedjen ebben az ügyben, amíg az országgyűlés a Kormánynak meg nem engedi.”⁴

Ezzel szemben, az Magyar Villamos Művek Zrt. (a továbbiakban: MVM), már a határozat elfogadása után arról tájékoztatta a közvéleményt, hogy az aktussal akár az engedélyezés is megkezdődhet: „A parlamenti döntést követően [...] megkezdődhetnek a

¹ 25/2009. (IV. 2.) OGY határozat „az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény 7. §-ának (2) bekezdése alapján, a paksi atomerőmű telephelyén új atomerőművi blokk(ok) létesítésének előkészítését szolgáló tevékenység megkezdéséhez szükséges előzetes, elvi hozzájárulás megadásáról”

² Az Alkotmánybíróság jogkör hiányában nem foglalkozott a beadvánnyal. Fülöp Sándor biztos 2011. április 22-én hozta meg állásfoglalását (<http://www.jno.hu/hu/?&menu=aktualis&doc=af-jno-128-2010>).

³ 1996. évi CXVI. törvény

⁴ http://www.parlament.hu/internet/plsql/ogy_biz.keret_frisst?p_szerv=184&p_fomenu=20&p_almenu=24&p_ckl=38&p_rec=&p_nyelv=HU (jelenleg nem elérhető)

tényleges előkészületek, ennek részeként a szükséges engedélyeztetési eljárások.⁵

A Paksi Atomerőműnek a Lévai projekt megalapításáról (2009. június) tudósító közleménye sem segített az ellentmondásosok feloldásában, azt állítva, hogy a határozattal még nem született végleges döntés, mégis magának a bővítés megkezdését jelöli meg célként: *„Az országgyűlés határozata még nem jelent tényleges döntést új atomerőmű blokk(ok) létesítéséről. [...] az atomerőmű a tulajdonos MVM Zrt.-vel létrehozta a Lévai Projektet, melynek célja elvégezni azokat a feladatokat, amelyek révén az országgyűlési határozatban foglaltaknak megfelelően eljuthatunk a paksi atomerőmű bővítésének megkezdéséhez.”*⁶ A közlemény azt is tartalmazza, hogy a szakmai munka csak ezután fog megkezdődni: *„Az elvi jóváhagyás után meginduló szakmai munka fog választ adni még számos felvetésre”,* ami annak a fényében különösen izgalmas, hogy az MVM korábbi közleménye szerint addigra már *„mintegy 300 mérnökévnyi”*⁷ munkát fektettek a bővítésbe.

A jogszabályi környezetből tehát nem derülnek ki a döntéshozatal részletei: kinek, mikor, milyen felhatalmazással, milyen mélységben kell/lehet vizsgálódnia, és azt sem, hogy ki hozza a beruházásról szóló döntéseket. Ezt a tisztázatlan viszonyrendszert is ábrázolják a fenti idézetek, amelyekből látható, hogy a kormánynak és az MVM-nek is szándéka vizsgálatokat folytatni. Az országgyűlési döntést követően az a kép bontakozott ki, hogy az MVM gyakorlatilag szabad kezet kapott, a mindenkori kormány pedig beírte azzal, hogy egyes országokkal folytatott,

5

<http://www.mvm.hu/hu/hirek/SitePagess/newsDetails.aspx?NewsID=268>

⁶ http://www.npp.hu/tajekoztato_20091006

7

<http://www.mvm.hu/hu/hirek/SitePagess/newsDetails.aspx?NewsID=268>

kormány- és alacsonyabb szintű megbeszéléseken egyeztetett a kérdésben. Ehhez képest a kormány 2012 nyarán új helyzetet teremtett: túl azon, hogy kiemelt beruházássá nyilvánította a bővítés megvalósítását,⁸ kormányhatározat született arról, hogy maga is vizsgálódni kezd a Lévai projekt által már elvileg lefedett területeken.⁹ Ennek érdekében kormánybizottságot alapított, és meghatározta az egyes minisztériumok feladatait, sőt, feladatokat írt elő az MVM-nek is. Mindezzel azt a látszat keletkezett, hogy teljes körűen ugyan nem veszi ki a folyamatot az MVM kezéből, de legalábbis befolyást akar gyakorolni rá.

Fülöp Sándor állásfoglalásában (2011. április 22.) több szempontból is kritizálta a folyamatot. Megállapította, hogy nem készítették elő megfelelően a határozatot: nem vizsgálták, ténylegesen szükség van-e a többlet atomenergiára, és ha igen, milyen mértékben. Nem végeztek hatásvizsgálatokat és nem folytattak le stratégiai környezeti vizsgálatot), a határozat megszövegezése pedig nem tükrözi a tartalmát (azaz a bővítés szándékát). A Biztos ezért felszólította a kormányt, hogy egyes kérdésekben újabb, megalapozó vizsgálatokat folytatasson le, illetve hogy rendezze a jogszabályi környezetet.¹⁰

Jelen munka a bővítés kérdésében kialakult helyzetet a Lévai projekten keresztül vizsgálja. A határozat megszületése óta eltelt három és fél évben ugyanis az MVM tevékenysége volt meghatározó, ezért annak vizsgálata segíthet a határozat jelentette felhatalmazás kérdésének tisztázásában.

Hogy ezt megtehesük, ahhoz természetesen adatokra volt szükség. De a szakmai

⁸ 1196/2012. (VI. 18.) Korm. határozat

⁹ 1195/2012. (VI. 18.) Korm. határozat

¹⁰ A kormány, tudomásunk szerint, az állásfoglalás megjelenése óta eltelt másfél év alatt nem reagált érdemben a felvetésekre.

érdeklődésen felül is fontosnak tartjuk, hogy a kérdésben minél több információ legyen megismerhető. Úgy gondoljuk, hogy a Lévai projekttel összefüggő adatok a nyilvánosságra tartoznak (azaz, hogy pontosan min, hogyan dolgozik az MVM, a munka mennyibe kerül stb.) Mindezek miatt 2011 januárjában a Lévai projekttel kapcsolatban adatigényléssel fordultunk az MVM-hez. Az így megkapott adatmennyiség mostanra vált érdekessé egy nagyobb lélegzetvételű elemzésre, melyben röviden összefoglaljuk az eddigi eredményeket: ismertetjük az adatkérelmi folyamatot, bemutatjuk és röviden elemezzük a megkapott dokumentumokat, adatokat, információkat.

Az adatigénylési folyamat

Az adatkérelmünk az első adatigénylő levél óta mára egy komplex adatkérelmi folyamatá duzzadt. Ennek keretében sor került egy – az Energiaklub javára eldőlt – peres eljárásra, összesen pedig nyolc levélben igényeltünk további adatokat, kértünk felvilágosítást az ügygel összefüggésben. Az adatkérelmi folyamat részletezésére két okból kerül sor: egyrészt, hogy dokumentáljuk az eseményeket, másrészt pedig, hogy érzékeltesük a folyamat bonyolultságát, összetettségét, időigényét, és nem utolsósorban az MVM hozzáállását az adatigényléshez.

A Paksi Atomerőmű bővítése körüli eseményekkel a 2009. áprilisi országgyűlési határozat megszületése óta foglalkozunk. A Lévai projektet érintő első adatigénylésre 2011. január 18-án került sor, a levélben az alábbi adatok kiadására kértük az MVM-et:

- *a projekt tervezett összköltsége;*
- *időterve;*
- *ütemezése;*
- *a projekt eddigi eredményei;*
- *adatokat arra vonatkozóan, hogy az MVM Holding cégei milyen arányban*

- vesznek részt a munkában (a résztvevő munkavállalók arányában);*
- *az esetleges további, a projekt munkájában résztvevő, az MVM Holdinghoz nem tartozó cégek, szervezetek listája;*
- *a projekt keretében megkötött szerződések listája, feltüntetve szerződés tárgyát, a szerződött összeget, illetve a szerződésben foglalt teljesítési határidőt.*

A dokumentumok kiadását megtagadták, arra hivatkozva, hogy a szóban forgó adatok döntéselőkészítő-anyagnak minősülnek. Az ügyben pert indítottunk, amit 2011. szeptember 8-án első fokon megnyertünk, a bíróság 100%-ban kiadandónak ítélte a dokumentumokat. Az MVM fellebbezése után, 2012. február 2-án a Fővárosi Ítéltábla helybenhagyta az elsőfokú ítéletet. Az MVM megküldte a kért dokumentumok egy részét. Megkaptuk a projekt tervezett összköltségére vonatkozó adatot, a projekt ütemtervét (még a másodfokú tárgyalás megkezdése előtt), a munkavállalók részvételére vonatkozó információkat, a projektben részt vevő cégek, szervezetek listáját, illetve a szerződések listáját, továbbá, az eredmények felsorolását (a megkapott dokumentumokat alább ismertetjük és elemezzük).

Ragaszkodva az események kronológiai sorrendben történő ismertetéséhez, itt említjük meg, hogy MVM 2012 márciusában, a jogerős, másodfokú ítéletet érintő felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához. Az ügy tárgyalására 2012. november 28-án fog sor kerülni.

Értékelésünk szerint az MVM a lehető legjobb nyelvtani és jogi értelmezés alapján szolgáltatva ki az információkat, miközben a bírósági határozat értelmében, a megküldöttekhez képest több adatot kellett

volna küldeni.¹¹ Ezért újabb kérelemmel fordultunk az MVM-hez, amiben a projekt addigi eredményeinek közzétételére, a szerződéslista és a projektben szerepet kapó cégek listájának összekapcsolására, illetve, új elemként, a szerződések közzétételére kértük a céget, továbbá egy külön levélben kérdéseket tettünk fel az általunk vélelmezett hiányosságok ügyében is (2012. április 10-én).

Mivel válasz nem érkezett, ezért az MVM-et telefonon kerestük meg. A válasz (2012. május 17.) ismertette az MVM álláspontját az eredmények tekintetében, a szerződésekkel kapcsolatos kérelmekre azonban nem tért ki. Ezért újabb kérelmünkben (2012. június 19.) ismét elkértük a szerződéseket, illetve, a perben megkapott eredménylista alapján a szerződésekben megrendelt dokumentumokat, információkat. Az MVM 2012. július 6-án és 9-én teljesítette a kérelmet: megküldte a kibővített, aktuális szerződéslistát, tételesen ismertette az álláspontját az eredmények ügyében, ennek keretében megküldött öt dokumentumot.

Megismerve az MVM álláspontját a projekt keretében eddig született eredmények ügyében, miszerint, azok egyrészt döntés-előkészítő iratnak minősülnek, másrészt know-how-ra vonatkozó adatokat tartalmaznak, úgy döntöttünk, hogy a kérdésben a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) állásfoglalását kérjük (2012. augusztus 1.)

Mivel a szerződéseket továbbra sem küldték meg, ezért azokat ismét elkértük (2012. július 31.), amelyek a frissített szerződéslistával együtt 2012. augusztus 17-én érkeztek meg. A szerződéseket megvizsgáltuk, közülük egy hiányzott, ennek pótlása kérelmünkre gyorsan megtörtént (2012. szeptember 21). Azonban a szerződésekből, know-how-ra hivatkozva, számos mellékletet töröltek: a 72 szerződés

közül 22 esetében 38 mellékletet nem küldtek meg. Ezen mellékletek hat csoportba sorolhatóak:

1. Műszaki specifikáció
2. Ütemterv¹²
3. Szerződés teljesítésében részt vevő személyek
4. QA Manual, BID Invitation Specification Manual
5. Megbízott érvényes felelősségbiztosításának másolata
6. Szokásos piaci ár nyilvántartó lap

Ezek esetében újfent kérelmet fogalmaztunk meg, kérve, hogy küldjék meg azokat részünkre, illetve, hogy indokolják részletesen a megtagadást (2012. szeptember 24.). A válaszhoz az utolsó csoportba tartozó két mellékletet csatolták, a többi esetében különböző indokokkal támasztották alá a kiadás megtagadását (2012. október 8.). Ezek közül az első három csoport esetében nem tartottuk elfogadhatónak az indoklást, ezért ismét kiadni kértük ezen mellékleteket (2012. október 25).

Jelen helyzetben tehát egyetlen egy élő adatigénylésünk van a Lévai projekttel összefüggésben, mégpedig a szerződések egyes mellékletei ügyében, a szerződések teljesítéseként született eredmények tekintetében pedig az NAIH állásfoglalására várunk. Ezekon túlmenően, az MVM felülvizsgálati kérelmének elbírálása is folyamatban van.

¹¹ <http://energiakontrollprogram.hu/hir/az-mvm-nem-az-iteletnek-megfeleloen-teljesitett>

¹² Nem tévesztendő össze a Lévai projekt ütemtervével; a melléklet a szerződés keretében elvégzendő munka ütemtervét tartalmazza

A megkapott anyagok bemutatása

A Lévai projekt ütemterve

Az ütemtervet a peres eljárás során, de még az ítélet előtt megküldte az MVM. Az egy A4-es oldalnyi ütemtervből kiderül, hogy a Lévai projekt 2009 júniusában indult, és 2014 végéig fog futni. A tervezet megnevezi a projekt tevékenységének területeit (gazdasági és finanszírozási kérdések, tenderrel összefüggő feladatok, műszaki elemzések, engedélyezéssel összefüggő feladatok, jogi feladatok, lakossági kommunikáció, regionális és térségi kapcsolatok, projektirányítás) és az alájuk tartozó alterületeket, és tétélesen bemutatja, hogy melyikben mikor kezdődik a munka, mi a feladat elvégzésének tervezett határideje, illetve, hogy a megküldés időpontjában (2011. október) mekkora volt az adott feladat készültsége (százalékban). Az ütemtervből is kitűnik, hogy a projekt meglehetősen tágan értelmezi az előkészítő tevékenység fogalmát, mivel nem szorítkozik pusztán műszaki, gazdaságossági vizsgálatok elvégzésére.

A szerződések és a projektben részt vevő, nem az MVM holdinghoz tartozó cégek listája

A szerződéslista tartalmazza a szerződés tárgyát, a szerződés összegét (ÁFA nélkül), illetve a teljesítési határidőt, a másik lista a Lévai projektben részt vevő cégek felsorolására terjedt ki. Mivel a két lista semmilyen módon nem volt összekapcsolható, ezért kértük az MVM-et, hogy ezt tegye meg. Ennek az MVM eleget tett, és az összekapcsolt listát – új adatokkal frissítve – megküldte.

A Lévai projekt költsége

Az MVM által szolgáltatott adatok szerint a Lévai projekt tervezett összköltsége 12,74 milliárd forint. A projekt a tervek szerint 2014-ig, de legkésőbb a tender kiértékeléséig tart. A projekt költsége az új blokkokkal kapcsolatos „előkészítő tevékenységekkel”

összefüggő kiadásokat fedezi, vagyis az esetleg megépítendő blokkok tervezésével, építésével összefüggő költségek nem tartoznak ide. Ez alól, az ütemterv tanúsága szerint, kivételt képez a környezetvédelmi és a telephely engedélyezés, amit a projekt keretében terveznek lefolytatni. Ez a körülmény megint felveti azt az alapkérdést, hogy a Lévai projekt mennyiben tekinthető a beruházásról hozandó döntést elősegítő, és mennyiben a bővítést legalább már részben meg is kezdő, s egy már korábban meghozott döntést megvalósító projektnek (erről a Lévai projekt értékelése c. fejezetben bővebben is írunk).

A projektben részt vevő, az MVM Holdinghoz tartozó cégek részvételi aránya

A szolgáltatott (2012. márciusi) adatok szerint, a szerződések összegét alapul véve, az MVM ERBE Zrt a feladatok 29%-t végzi. A Paksi Atomerőmű Zrt. munkatársai közül „*mintegy 60 fő*” dolgozott a projekt keretében, munkaidejének 5-100% közötti arányban.

A projekt eredményeinek felsorolása

Az MVM a projekt eredményei tekintetében csupán az alábbi felsorolást közölte (betűhíven közöljük):

- Stratégiai tanulmányok készültek paksi telephelyű, új atomerőművi blokkok megvalósíthatóságának lehetséges üzleti konstrukcióiról és kockázatairól,
- A tenderkiírás műszaki- és az ajánlatokra vonatkozó tartalmi és formai követelményeinek első tervezet elkészült angol nyelven;
- A beruházás potenciális hazai beszállítói körének felmérése a 2011. márciusban közzétett hirdetésre jelentkezők alapján megtörtént;
- Vizsgálatok folytak és folynak az új blokkok villamos rendszerbe illesztésének feltételeiről, a

szükséges rendszer szintű szabályozási, tartalék és hálózatfejlesztési igényeiről, illetve az optimális hűtési megoldásokról

- Az engedélyezés terén a dózismegszorítás hatásági eljárásához elkészültek a szükséges dokumentumok;
- A környezetvédelmi engedélyezéshez kapcsolódó előzetes konzultációs dokumentumok részben elkészültek;
- Az atomerőmű bővítéséről tájékoztató kiállítást bemutató kamion országos körutat folytat, amit eddig több mint 100 ezer látogató tekintett meg;
- Társadalmi, gazdasági és régiós hatáselemzési tanulmányok, illetve oktatási felmérések készültek. A beruházási, üzembe helyezési, üzemeltetési munkaerőigény, illetve a szakirányú humán erőforrás és a térségi vállalkozások felmérés megtörtént.

A Lévai projekt keretében kötött szerződések

A Lévai projektben a rendelkezésünkre álló adatok alapján 2009 júliusától 48 céggel, intézménnyel és magánszeméllyel összesen 72 szerződést kötöttek.

A 72 szerződésből 20 esetben került sor a szerződés módosítására (egy szerződést kétszer is módosítottak). A módosításokra általában a teljesítési határidő megváltozása miatt volt szükség, amire jellemzően a feladat megváltoztatása, kiegészítése kényszerítette a feleket. Több esetben a Célzott Biztonsági Felülvizsgálat („stressz-teszt”) során feltártak miatt kellett módosítani a feladatot, egy esetben pedig a szerződés jóváhagyása késlekedett az MVM-nél. Volt példa arra is, hogy a szerződés felmondási feltételeit változtatták meg. A feladatváltozásokkal összefüggésben, a szerződéses összeg az esetek kb. felében változott, döntően

emelkedett, méghozzá a többletfeladatok okán.

A szerződések formai értelemben nem mutatnak egységes képet. Jellemzően az azonos feladatcsoportba tartozó megállapodások egységesek formailag, több esetben pedig a megbízott fél szerződésformátumát használták.

A szerződések témái

A Lévai projektben folyó munkáról az ütemtervben megadott területeknél részletesebb képet a szerződések által megrendelt vizsgálatokból, szolgáltatásokból kaphatunk. Ezek közül itt csak néhányat említünk meg: gazdasági területen üzleti konstrukciókat és kockázatokat vizsgáltattak; a tendereztetéssel kapcsolatban a tenderkiírás egyes fejezeteit készítették el; lefolytattak különböző műszaki vizsgálatokat pl. hűtési lehetőségekkel, korábban nem vizsgált blokk típusokkal összefüggésben; a PR területén országos kamionos tájékoztató körutat megtartását, illetve kommunikációs tanácsadást rendeltek meg; az engedélyezés terén pl. a környezetvédelmi engedélyezéshez szükséges egyes dokumentumok elkészítésére adtak megbízást; felmérték a humán erőforrás-igényt, a potenciális beszállítói kört; megrendelték egyes elkészült dokumentumok angol nyelvre fordítását, illetve szakértőkkel való ellenőrzését.¹³

Egyes szerződések teljesítéseként elkészült dokumentumok

A projekt keretében elkészült anyagok többségét az MVM tehát nem kívánta rendelkezésünkre bocsátani (ez ügyben kértük az NAIH-t vizsgálatra), de öt dokumentumot megküldött. Az ezeket megrendelő szerződések közül egyet az „PR”, kettőt az „Egyéb”, kettőt pedig a „Regionális és térségi kapcsolati rendszer” kategóriába soroltunk.

¹³ Bővebben ld. a szerződéslistát (www.energiakontrollprogram.hu)

- Beszámoló a MAHIR Kft. által végzett országos, kamionos tájékoztató körútról (2011. október – 2012. június). A beszámoló alapos, a körút ellenértékeként kifizetett csaknem 130 millió forint plusz ÁFA arányosnak tűnik az elvégzett munkával.
- Tájékoztató, „Potenciális magyar közreműködők új atomerőművek létesítésében” címmel. A feladatot az MVM ERBE Zrt. végezte. Az elvégzett munka alapos, az ellenértékként kifizetett 30,5 millió forint plusz ÁFA túlzottnak tűnik, mind feladat jellege (adatgyűjtés, rendszerezés), mind a munkavégzés időtartama (négy hét) szempontjából.
- *Létesítési és üzemeltetési szakmajegyzék*. A Dél-Dunántúli Humánerőforrás Kutató és Fejlesztő Nonprofit Kft. által végzett munka alapos. Az egy hónap alatt, adatgyűjtő-rendszerező és elemző munka eredményeképp elkészített 162 oldalas dokumentum ellenértékeként kifizetett 2 millió forint plusz ÁFA a Lévai projektben adott megbízások értékének tükrében arányos. Itt említjük meg, hogy a dokumentumban egyes adatokat kitakartak. Három, a létesítési, üzembe helyezési és az üzemeltetési fázisban szükséges, közép- és szakmunkás végzettséghez kötött szakmákat felsoroló táblázatból a szükséges létszámra vonatkozó oszlop adatait felismerhetetlené tették, illetve a táblázatok utáni szövegből is kitakarták a táblázatok fenti, számszerű információit összesítő részeket.
- *A paksi műszaki főiskola képzés lehetőségeinek vizsgálata*. Az ugyancsak a Dél-Dunántúli Humánerőforrás Kutató és Fejlesztő Nonprofit Kft. által végzett munka alapos. A mintegy öt hónapi határidőre

elkészített 128 oldalas, jellemzően ismét adatgyűjtő-rendszerező, és elemző munka eredményeképp elkészített dokumentum ellenértékként kifizetett 4 millió forint plusz ÁFA a Lévai projektben adott megbízások értékének tükrében arányos.

- *Műszaki felsőoktatásba irányító és felkészítő térségi program*. Az Energetikai Szakközépiskola és Kollégium által készített dokumentum az eredeti másfél havi teljesítés helyett a szerződés módosításával három és fél hónapra nőtt. Az elvégzett munka – a csatolt bírálatok fényében is – megfelelőnek tűnik. A 82 oldalas dokumentum ellenértékként kifizetett 3,14 millió forint plusz ÁFA a Lévai projektben adott megbízások értékének tükrében arányos.

A Lévai projekt eddigi kiadásai

Az alábbiakban a szerződéslistában, illetve a szerződésekben található adatok alapján kísérletet teszünk arra, hogy felmérjük a Lévai projektben végzett munka belső arányait. Ennek megbecsléséhez kiszámítottuk a projekt egyes területeire eddig elköltött összegek valószínű nagyságrendjét.¹⁴

¹⁴A kiadások kalkulációját nagymértékben megnehezítette több körülmény. Mivel nem ismeretesek előttünk a tényleges kifizetések, a szerződésekben indultunk ki. A már a teljesítési határidő utáni szerződések esetében feltételeztük, hogy szerződészerűen került sor a teljesítésre és a kifizetésre. A még le nem járt szerződések esetében időarányosan számoltunk, illetve, a szerződésben foglaltak alapján számszerűsítettük az eddigi ráfordítást. További problémát jelentett, hogy egyes szerződések havi elszámolásúak, mások keretösszeget határoztak meg, opcionális feltételek, teljesítés vagy egyebek függvényében, esetenként vegyítve ezeket fix kifizetésekkel. Egyes szerződések euróban történő javadalmazást kötnek ki. Problémát okozott ezen felül az ÁFA-val való számolás, mivel annak mértéke 25-ről 27%-ra nőtt a projekt időszaka alatt. Így összességében a táblázat számaikat nagyságrendi becslésként kell értékelni.

A projekt keretében, a rendelkezésre álló adatok szerint, 2012 novemberéig mintegy 3,6 milliárd forintot költhettek (ÁFÁ-val). A szerződéseket az ütemtervnek megfelelő csoportosításba soroltuk.¹⁵ Ez alapján a

megemlíttjük, hogy két cég kiemelkedik a többiek közül: az MVM ERBE Zrt. mintegy 881 millió forint (plusz ÁFA), a Pöyry Erőterv Zrt. pedig mintegy 600 millió forint (plusz ÁFA) értékben kapott megbízást. A többi vállalkozó legfeljebb 100-200 millió forint összeggel

Terület	Eddigi ráfordítás (Ft)	Szerződések száma
Gazdasági, finanszírozási kérdések	248 153 975	4
Tenderkiírás és tenderkiértékelés előkészítése, értékelés	836 001 647	15,3
Műszaki elemzési feladatok	316 906 409	8
Engedélyezés	931 024 094	9,3
Jogi feladatok	58 231 069	3
Társadalmi elfogadás, lakossági kommunikáció	796 721 977	17,3
Regionális és térségi kapcsolati rendszer	70 731 210	5
Lévai projekt menedzsment	285 146 180	7
Egyéb	73 483 850	3
Összesen	3 616 400 410	72

1. táblázat: A Lévai projekt eddigi kiadásai

legtöbbet az engedélyezéssel, a tenderkiírással, illetve PR-ral kapcsolatos feladatokra fordítottak (ld. 1. táblázat), ehhez képest szembetűnően alacsony a műszaki, illetve a gazdasági kérdések vizsgálatára eddig felhasznált összegek aránya. A három legnagyobb ráfordítást igénylő terület az összes kiadás kb. 70%-át teszi ki (ld. 1. ábra) Ha ehhez még hozzávesszük a projekt menedzselésével, adminisztrációjával összefüggő kiadásokat, akkor azt látjuk, hogy a tényleges elemzésekre, vizsgálatokra a kiadások alig több, mint ötöde jutott. Mivel a szerződések értelmében teljesített kifizetések pontos összegének kiderítése nehézségekbe ütközött, ezért nem készítettünk listát arról, hogy az egyes cégek megbízásai összesen mekkora összeget tesznek ki. Mindazonáltal

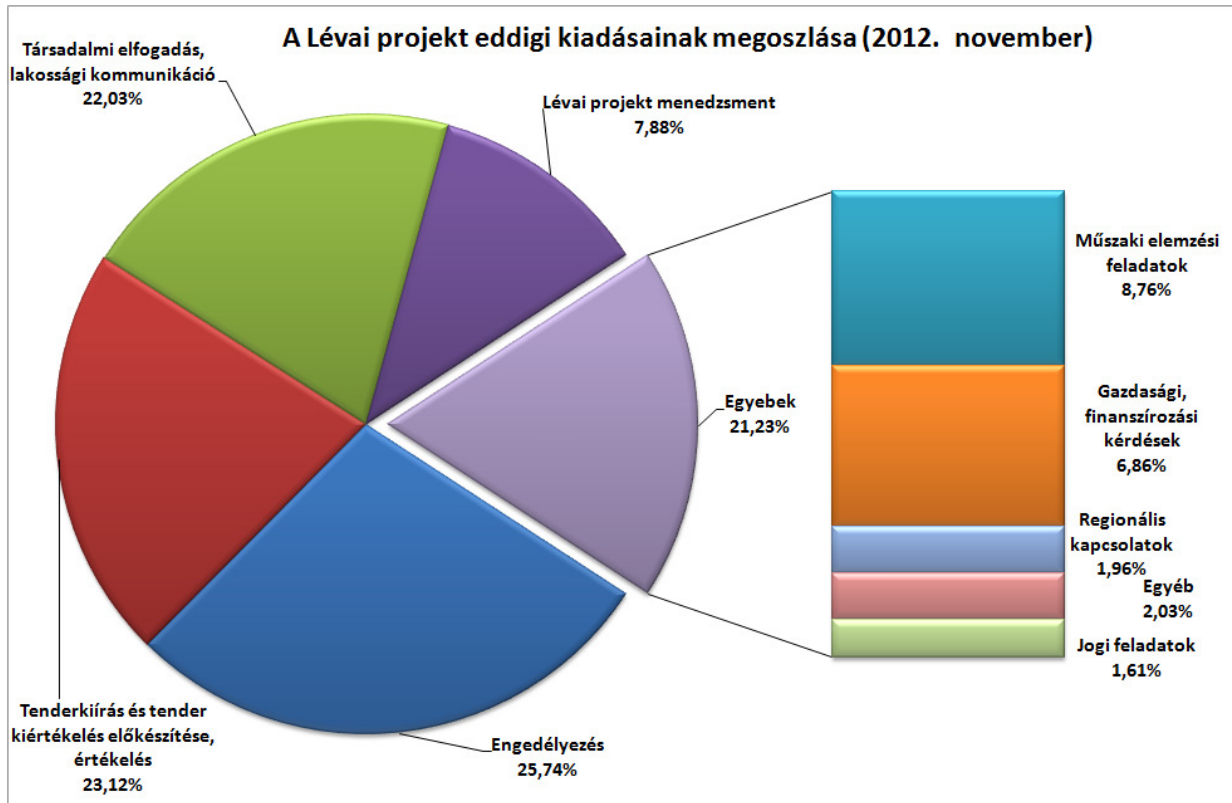
részesedik a Lévai projekt kifizetéseiből.

A rendelkezésünkre álló adatok csak a projekt eddigi kiadásainak vizsgálatára adnak lehetőséget. Arról, hogy a projekt kiadásainak megoszlása megfelelt-e a projekt tartalmi és egyéb célkitűzéseinek, csak a projekt lezárulását követően lehet teljes képet kapni, illetve véleményt formálni. Ezt jelenleg természetesen nem lehet megbecsülni, csak a még élő szerződésekből lehet következtetéseket levonni.

¹⁵ Három szerződés esetében nem tudtuk egyértelműen megfeleltetni a szerződés tárgyát a megadott területeknek, ezeket „Egyéb”-ként tüntettük fel. Az MVM által megadott listában 35-ös sorszámmal szereplő, a Green Capital Zrt.-vel kötött szerződés három területre (engedélyezés, tender, PR) is kiterjed, így az egyszerűség kedvéért harmadolással szerepeltetjük a „Szerződések sorszáma” oszlopban.

A megkapott szerződések közül a fix teljesítési határidővel rendelkezők (68)

összesen 81,7 millió forint kifizetése várható. A másik két határozatlan idejű, keretösszeget

1. ábra: A Lévai projekt eddigi kiadásainak megoszlása

többsége (62) legkésőbb 2012. október 31-ig lejárt, ezek esetében tehát nem kell számítanunk további kiadásokra. A maradék hat közül az utolsó teljesítésének határideje 2013 májusa, összességében ezen szerződések mintegy 150 millió forinttal növelhetik a kiadásokat.¹⁶

Azon szerződések, melyek határozatlan idejűek (4 db), de legfeljebb a projekt végéig futnak, két csoportba sorolhatóak. Az egyik csoportba tartozó két szerződés havi fix javadalmazást állapít meg, a másik típus két szerződése keretösszeget határoz meg, amely terhére teljesítéstől függően történik a kifizetés. A fix kifizetéses kategóriába megállapodásainak egyike jogi szakértői feladatokról, a másik PR tevékenységről és kommunikációs tanácsadásról szól. Ezeknél a projekt tervezett végéig (2014. december) még

meghatározó megállapodás műszaki, illetve jogi feladatokat határoz meg. Ezek összesen, a teljes keretösszeget alapul véve, mintegy 181 millió forint kifizetésére kerülhet sor a projekt hátralévő ideje alatt.

Mivel a szerződések értelmében teljesített kifizetések pontos összegének kiderítése nehézségekbe ütközött, ezért nem készítettünk listát arról, hogy az egyes cégek megbízásai összesen mekkora összeget tesznek ki. Mindazonáltal megemlíjtjük, hogy két cég kiemelkedik a többiek közül: az MVM ERBE Zrt. mintegy 881 millió forint (plusz ÁFA), a Pöryy Erőterv Zrt. pedig mintegy 600 millió forint (plusz ÁFA) értékben kapott megbízást. A többi vállalkozó legfeljebb 100-200 millió forint összeggel részesedik a Lévai projekt kifizetéseiből.

A rendelkezésünkre álló adatok csak a projekt eddigi kiadásainak vizsgálatára adnak lehetőséget. Arról, hogy a projekt kiadásainak

¹⁶ A keretösszeget meghatározó szerződések esetében a teljes összeget vettük alapul.

megoszlása megfelelt-e a projekt tartalmi és egyéb célkitűzéseinek, csak a projekt lezárulását követően lehet teljes képet kapni, illetve véleményt formálni. Ezt jelenleg természetesen nem lehet megbecsülni, csak a még élő szerződésekből lehet következtetéseket levonni.

A megkapott szerződések közül a fix teljesítési határidővel rendelkezők (68) többsége (62) lejárt legkésőbb 2012. október 31-ig, ezek esetében tehát nem kell számítanunk további kiadásokra. A maradék hat közül az utolsó teljesítésének határideje 2013 májusa, összességében ezen szerződések mintegy 150 millió forinttal növelhetik a kiadásokat.¹⁷

Azon szerződések, melyek határozatlan idejűek (4 db), de legfeljebb a projekt végéig futnak, két csoportba sorolhatóak. Az egyik csoportba tartozó két szerződés havi fix javadalmazást állapít meg, a másik típus két szerződése keretösszeget határoz meg, amely terhére teljesítéstől függően történik a kifizetés. A fix kifizetéses kategóriába megállapodásainak egyike jogi szakértői feladatokról, a másik PR tevékenységről és kommunikációs tanácsadásról szól. Ezeknél a projekt tervezett végéig (2014. december) még összesen 81,7 millió forint kifizetése várható. A másik két határozatlan idejű, keretösszeget tartalmazó megállapodás műszaki, illetve jogi feladatokat határoz meg. Ezek összesen, a teljes keretösszeget alapul véve, mintegy 181 millió forint kifizetésére kerülhet sor a projekt hátralévő ideje alatt.

Ennek megfelelően, az általunk ismert szerződésállomány alapján, 2013 májusáig bezárólag összesen 4,13 milliárd forint kifizetésére kerülhet sor. A projekt teljes összköltségéből így tehát mintegy 8 milliárd forint marad. Hogy ezt hogyan tervezik elkölteni, arról nincs információnk. A projekt

¹⁷ A keretösszeget meghatározó szerződések esetében a teljes összeget vettük alapul.

további kiadásait illetően homályban tapogatózunk, csak az ütemterv ad támpontokat. Ez alapján 2012 végéig lezárul a gazdasági és finanszírozási kérdések vizsgálata, a műszaki elemzéseket 2013 első feléig kell befejezni. Kovács Pál államtitkár nemrég tett bejelentése szerint¹⁸ 2013 során kerülhet sor a tendereztetésre, amit az ütemterv szerint 2013 végéig kell befejezni. A tendereztetés után, az ütemterv szerint, engedélyezési, PR, jogi, illetve regionális területeken fognak dolgozni.

Itt jegyezzük meg, hogy a projektben dolgozó, az MVM Holdinghoz tartozó munkavállalók bérét illetően azzal a feltételezéssel éltünk, hogy azt nem a Lévai projekt költségei között számolják el.¹⁹

A Lévai projekt értékelése

A Lévai projektet, a rendelkezésünkre álló információk alapján, három fő szempont szerint értékeltük:

- A Lévai projekt keretében végzett munka megfelel-e az országgyűlési határozatban foglalt megbízásnak?
- Tartalom
- A projekt menedzselésével összefüggő kérdések

Az országgyűlési megbízás és a Lévai projekt

Mint arra már a bevezetőben kitértünk, az országgyűlési határozat által megszabott feladat a definiálatlan fogalmak („előkészítő tevékenység megkezdése”) használata, illetve a határozathoz tartozó indoklásban, valamint az érdekelt felek kommunikációjában fellelhető ellentmondásosság miatt igen tág

¹⁸ 2012. október 10. pl:

http://hvg.hu/gazdasag/20121010_Az_ev_vegen_kiirhatjak_a_paksi_bovites_te

¹⁹ A Teller projektet illetően, a Paksi Atomerőmű által kérdésünkre közölt információk szerint a projekten dolgozók bérét nem a Teller projekt keretein belül számolták el, ezért ezt az MVM-en belüli gyakorlatként fogadtuk el.

határok között értelmezhető. Ennek megfelelően, nehéz mihez viszonyítani.

A külső szemlélőben 2009 márciusában az a kép alakulhatott ki, hogy az országgyűlési határozat még nem jelent végleges elköteleződést, és hogy a parlament engedélye pusztán arra vonatkozik, hogy további, részletesebb vizsgálatok alapján lehessen (egy nem ismert szereplő által) meghozni a végső döntést a beruházás ügyében.

Ehhez képest, igen aggályos, hogy a projektben végzett munka alig ötöde szól konkrét gazdaságossági, műszaki és egyéb, valóban döntésmegalapozó elemzésekről. Kérdés, hogy ha valóban egy elemző, döntéstámogató projektről van szó, akkor miért van szükség arra, hogy a költségvetés ilyen magas hányadát PR-ra fordítsák, ráadásul már a projekt kezdetétől. Az pedig, hogy a projekt csaknem fele szól effektív döntéshozatalról (tender), és legalábbis részben a kivitelezés megkezdéséről (engedélyezés), rávilágít arra, hogy a Lévai projekt keretében végzett munkálatok egy részének besorolása, azaz, hogy az előkészítésnek vagy már megvalósításnak számít, jobbára csak értelmezés kérdése. Nehéz más következtetésre jutni, minthogy tisztázatlan jogi háttérrel az országgyűlési elvi hozzájárulás gyakorlatilag „biankó csekket” nyújtott az érintetteknek, amivel ők éltek is. A Fülös Sándor által is hiányolt megalapozó vizsgálatok elvégzését a határozat parlamenti tárgyalása idején (de már akkor is későn!) ígérték, ám azok azóta sem készültek el. E helyett a Lévai projekt már az induláskor nyilvánvalóan a bővítés tényleges megkezdését tűzte ki célul.

Mivel kapaszkodóként egyedül azon néhány konkrét feladat kínálkozik, miket írt elő az országgyűlési határozat, mint feltétlenül megvizsgálendő területeket:

- *környezeti hatások;*

- *a 2025. utáni évekre vonatkozó fogyasztói igények várható alakulását, figyelembe véve a Kormány által tervezett energiatakarékosági-, energiahatékonyság-növelési programok, valamint a megújuló energiaforrások intenzívebb felhasználásának hatásai;*
- *a szomszédos energiapiacok várható teljesítmény-helyzete, és az ebből eredő értékesítési lehetőségek, a határkereszteső kapacitások és az országhatárokon belüli hálózati rendszerek átviteli kapacitásának megfelelése;*
- *az új atomerőművi kapacitáshoz szükséges rendszerszintű szabályozási, tartalék- és hálózatfejlesztési igények.*

A fentiekből ezek közül csak az első és az utolsó vizsgálatára kötöttek eddig szerződést. A másik két terület vizsgálatára utaló jelet nem találtunk,²⁰ ami furcsa annak fényében, hogy a tender kiírása 2012 végéig várható.

A Lévai projekt tartalmi szempontból

Mint azt már említettük, a projekt tartalmi tekintetben aránytalan, azaz, a várakozásokhoz és az ígéretekhez képest meglepően kevés az elemző tevékenység. Ettől függetlenül, mivel nem ismerjük az elkészült anyagokat, csak többnyire a feladat megnevezését, nem lehet megítélni, hogy az elemzések valóban teljes körűek-e, s hogy vajon lehet-e azokra felelős döntést építeni.

Kiemelendő, hogy a szerződésekből megismert feladatmeghatározások alapján, a Lévai projektben nem vizsgálják a beruházás gazdaságosságát, csak a beruházás lehetséges üzleti konstrukcióit, illetve a beruházás

²⁰ Legalábbis a szerződések tárgya nem utal erre; ettől függetlenül nem zárható ki, hogy megrendelték a vizsgálatokat, mivel az egyes szerződésekből hiányzó mellékletek tartalmazhatnak ilyen feladatmeghatározást.

makrogazdasági hatásait. Ez azt jelenti, hogy utoljára 2008-ban (még a Teller projektben) elemezték a gazdaságosság kérdését.

Ezen túlmenően a Lévai projektből hiányzik bárminemű reakció a fukusimai balesetre, illetve az utána megváltozott körülményekre. Sem gazdaságossági-financiális (a két vonatkozó, üzleti konstrukciókat és kockázatokat bemutató vizsgálatot 2011. március 29-re, a fukusimai balesetet követően 18 nappal kellett elkészíteni), sem műszaki szempontú vizsgálatot nem folytattak le ebben a tárgyban. Ezzel összefüggésben feltétlenül felmerülnek kérdések az analízisek megalapozott mivoltáról.

Különösen érdekes az a szerződés, amely az alábbiakat rendeli vizsgálni: „*A beruházás részbeni fedezetét nyújtó speciális tarifaelem villamos energia árszerkezetbe történő beépíthetőségének vizsgálata*”. Ez azt jelenti, hogy a parlamenti döntést is megalapozó érveléssel – mely szerint a beruházás finanszírozását az MVM meg tudja oldani saját forrásból, hitelből, illetve befektetők bevonásával – szemben mára más megoldásban is gondolkodnak. Bár egyelőre arról nincs szó, hogy költségvetési támogatást kívánnának igénybe venni, az az elképzelés, hogy előre, a villamosenergia-fogyasztókkal finanszíroztassák a beruházás költségeinek legalább egy részét, igen komoly elmozdulás a korábbiakhoz képest.

A Lévai projekt menedzselésével összefüggő kérdések

A projekt menedzsméntjéről teljes képet a megkapott anyagok alapján értelemszerűen nem kaphatunk, ennek ellenére, feltétlenül meg kell említeni több érdekes körülményt.

- Már 2009-ben szóba került,²¹ és 2010 elején megerősítették,²² hogy az

²¹

http://nol.hu/gazdasag/koszobon_a_paksi_atomeromu_bovítése

engedélyezést minél hamarabb meg kell kezdeni, sőt, hogy azt 2010 első negyedében meg is kezdik. Ez nemhogy nem történt meg, de alapvetően megkérdőjelezi a bejelentések komolyságát, hogy a vonatkozó vizsgálatokat csak jóval azok elhangzása után rendelték meg, 2011-es, 2012-es és 2013-as határidőkkel.

- Vélhetően annak érdekében rendeltek meg egyes vizsgálatokat,²³ hogy a környezetvédelmi engedélyezést a *Hány és milyen reaktor épüljön?* kérdés eldöntése nélkül is le lehessen folytatni. Mivel a tendert elvileg 2013-ban kiírják, és azt az év végéig el is bírálják, ennek a (215 millió forint plusz ÁFÁ-ért megrendelt) vizsgálatnak csak akkor van értelme, ha az engedélyezést még a tender elbírálása előtt megkezdik, különben a ráfordítás jórészt feleslegessé válik. Ez alapján úgy tűnik, hogy az engedélyezést mindenképp el kívánják indítani, tekintet nélkül arra, hogy a tender eredményes lesz-e.
- A kormány 2012 nyári döntése, miszerint az MVM-ben futó Lévai projekttel párhuzamosan maga is vizsgálatokba kezd a területen, az azt a képet kelti, hogy a kormány elégedetlen a Lévai projekt előrehaladásával, kvázi deklarálna, hogy kiveszi a döntéseket az MVM kezéből.
- A szerződések átnézése során megvizsgáltuk azt is, hogy az MVM által szerződötetett cégeknek,

²² <http://www.gazdasagradio.hu/cikk/42752/>

²³ *A környezetvédelmi engedélyezési dokumentáció blokkspecifikus fejezeteinek elkészítése*: ezen feladat elvégzésével a szóba jöhető reaktortípusok mindegyike bekerülhet az engedélyezés alapjául szolgáló hatásvizsgálati anyagba, tehát az engedélyezés megkezdhető akkor is, ha még nem ismert a konkrét, alkalmazni kívánt technológia.

intézmények lehet-e személyeken keresztül, vagy egyéb kötődése az MVM-hez vagy a Paksi Atomerőműhöz. Három szerződés esetben találtunk okot aggályra. Az egyik az ALEX-ENG Kft.-vel kötött, nettó 14,16 millió forint értékű szerződés; a kft tulajdonosa Szucsán Sándor, az atomerőmű korábbi biztonsági igazgatója. A másik a Dr. Gerse Károly Ügyvédi Irodával kötött határozatlan időtartamú megbízás. Dr. Gerse Károly ügyvéd ugyanis az MVM korábbi vezérigazgató-helyettesének (2011. május 2-ig töltötte be az állást), jelenlegi vezérigazgatói főtanácsadójának, Dr. Gerse Károlynak a fia. A 2011 szeptemberében kötött szerződés havi fix 900.000 forint kifizetését jelenti, ezen felül a számlákkal igazolt költségeket legfeljebb 150.000 forintig térítik havonta. A szintén megbízást nyelő Consultingatom Kft. tulajdonosa pedig Vavrik Antal, az MVM ERBE korábbi vezérigazgatója (a tisztséget 2010. októberig viselte, a szerződést 2011. augusztus 16-án írták alá), a szerződés értéke nettó 11,16 millió forint.

Az MVM viszonya az adatnyilvánossághoz a Lévai projekt ügyében

Az MVM tehát a kezdetekben csaknem 100%-ban elzárkózott az adatok közlésétől (pl. az ütemtervtől eltekintve, amit peren kívül eljuttatott hozzánk), ezért perben kellett kikényszeríteni azok nyilvánosságát. Az ítélet értelmében kiadott információk tekintetében még azt láttuk, hogy az MVM továbbra is igyekszik a lehető legszűkebbre korlátozni a kiadott adatok körét. Ehhez képest, az adatigénylési folyamat további részében megváltozott az MVM hozzáállása, és határozottan együttműködési szándékot mutatott fel.

Ennek a változásnak az oka számunkra ugyanúgy nem ismeretes, ahogy a korábbi elutasító magatartás motívuma sem. A lényeg, hogy a változás után, ha nem is minden esetben első kéreésre, de megküldték a kért dokumentumok jelentős részét, amelyeket pedig nem, azok esetében a megtagadást jogi érveléssel támasztják alá. Ez utóbbi ugyan helyenként vitatható, de legalább van mivel vitatkozni: a hozzáállás megváltozását jelzi, hogy nem a korábban jellemző semmitmondó nyilatkozatokkal utasítják el a kérelmet.

Még egy további hozadéka van az eddigi eljárásnak. A perben a bíróság ugyanis visszaigazolta, hogy az általunk kért adatok, információk közérdekűek, a nyilvánosságra tartoznak, és ez irányadó lehet a további hasonló ügyekben, függetlenül attól, hogy azok az MVM-et, vagy más állami céget, cégeket érint. A jogerős ítélet ellen az MVM által benyújtott felülvizsgálati kérelem ezt természetesen még módosíthatja.

Összefoglalás

A Lévai projekt eddig nyilvánosságra került adatai fényében a független szemlélőben az a kép alakulhat ki, hogy a döntés a bővítés ügyében már az országgyűlési határozat megszületésével eldőlt. Az is észrevehető, hogy a Lévai projekt keretében folyó „előkészítő tevékenység” kifejezés nem a bővítés megvalósíthatóságáról szóló döntést meghozni segítő, megalapozó vizsgálatokat, javaslat megfogalmazását takarja. A projekt inkább olyan színben tűnik fel, mint ami azt a célt szolgálja, hogy az „előkészítő tevékenység” ürügyén magát az engedélyezést, és ezáltal kvázi a létesítést is megkezdjék. Ezt támasztja alá, hogy az eddig elköltött 3,6 milliárd forint mintegy 70%-át költötték a tender és az engedélyezés előkészítésére, illetve PR-ra, míg a konkrét vizsgálatokra csak a kiadások kb. egyötöde jutott. Mindehhez a jogszabályi környezet tisztázatlansága nyújt

fedezéket, a helyzet rendezésére vonatkozó felszólítások figyelmen kívül hagyásával.

A 2009-es országgyűlési határozattal kinyilvánított politikai akarat eltökélttségéről, valós szándékairól tanúskodik, hogy már 2009 végén, alig fél évvel a Lévai projekt kezdete után felvetették az engedélyezés megkezdésének gondolatát. A kormány idei lépése, mellyel kiemelt beruházássá nyilvánította a bővítés megvalósítását, még azelőtt, hogy a tendert egyáltalán kiírták volna, egyértelműen deklarálja, hogy bővítés alapkérdése eldőlt.

A „minden áron” szemléletmódra utal az is, hogy a környezetvédelmi engedélyhez olyan vizsgálatokat végeznek, amelyeknek az ütemterv fényében csak akkor van értelme, ha az engedélyezést már a tender már elbírálása előtt megkezdik. Ez nyilván azt tükrözi, hogy a tendert kiírni szándékozók számára a tender sikeressége nem kérdéses.

Ennek fényében különösen aggályos, hogy a projektnek a gazdaságossági kérdések terén végzett vizsgálatai elégtelennek tűnnek a bővítés megvalósíthatóságának megítéléséhez. Bonyolítja a helyzetet, hogy a tenderkiírást a jelek szerint a kormány sietteti, anélkül, hogy tisztázná önmaga és az MVM viszonyrendszerét a kérdésben. Mivel nem ismeretes, milyen munkát végzett a kormány a kormányhatározatok júniusi megjelenése óta, így csak remélhető, hogy a hiányzó vizsgálatok elvégzése terén történtek előrelépések.

A korábbi ígérekkel szemben már azt vizsgálják, hogyan lehetne a beruházás költségeinek legalább egy részét ráterhelni a villamosenergia-fogyasztókra. Eközben az atomerőmű bővítésével összefüggő folyamatok nyilvánossága, az MVM attitűdjének változása ellenére, továbbra is alacsony szintű, számos kérdéstről még csak nagyságrendi képet sem lehet kapni. Fülöp Sándor hiába szólította fel tehát a kormányt a bővítésről szóló állásfoglalásában, hogy

„tájékoztassa a közvéleményt az új atomerőművi blokk előkészítésének jelenlegi helyzetéről és a további előkészítést a nyilvánosság teljes biztosításával folytassa”, a beruházásról szóló döntéseket a szakmai és társadalmi nyilvánosságot és vitát korlátozó, sőt kizáró módon hozzák meg. Ezzel a 3-4000 milliárd forintba kerülő, hatásaiban legalább 70 évre szóló beruházás ügyében a társadalmat a teherviselő szerepére kárhozzatják.